

RAAD VAN STATE, AFDELING BESTUURSRECHTSPRAAK

VOORZITTER VAN DE VIIe KAMER

A R R E S T

**nr. 225.365 van 7 november 2013
in de zaak A. 208.837/VII-38.820.**

In zake : 1. Herlinda DONDEERS
 2. de VZW NATUURPUNT OOST-BRABANT
 bijgestaan en vertegenwoordigd door
 advocaat Peter De Smedt
 kantoor houdend te 9000 Gent
 Kasteellaan 141
 bij wie woonplaats wordt gekozen

tegen :

het VLAAMSE GEWEST, vertegenwoordigd door
de Vlaamse regering
bijgestaan en vertegenwoordigd door
advocaten Steve Ronse en Meindert Gees
kantoor houdend te 8500 Kortrijk
President Kennedypark 6, bus 24
bij wie woonplaats wordt gekozen

I. Voorwerp van de vordering

1. De vordering, ingesteld op 16 mei 2013, strekt tot de schorsing van de tenuitvoerlegging van het besluit van de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur van 2 april 2013 waarbij het bestuurlijk beroep ingediend tegen de beslissing van de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant van 5 januari 2012, houdende het verlenen aan de BVBA Bio Bleeser - Swinnen van de milieuvergunning voor het exploiteren van een tuinbouwbedrijf, gelegen aan de Steenweg op Kortnaken te Geetbets, slechts gedeeltelijk gegrond wordt verklaard.

II. Verloop van de rechtspleging

2. De verwerende partij heeft een nota ingediend.

Auditeur Anja Somers heeft een verslag opgesteld.

De partijen zijn opgeroepen voor de terechtzitting, die heeft plaatsgevonden op 31 oktober 2013.

Staatsraad Peter Sourbron heeft verslag uitgebracht.

Advocaat Charlotte Ponchaut, die loco advocaat Peter De Smedt verschijnt voor de verzoekende partijen, en advocaat Deborah Smeets, die loco advocaten Steve Ronse en Meindert Gees verschijnt voor de verwerende partij, zijn gehoord.

Auditeur Anja Somers heeft een met dit arrest eensluidend advies gegeven.

Er is toepassing gemaakt van de bepalingen op het gebruik der talen, vervat in titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

III. Feiten

3.1. Op 6 juli 2011 dient de BVBA Bio Bleeser - Swinnen een aanvraag in voor het verkrijgen van een milieuvergunning voor de exploitatie van een tuinbouwbedrijf, gelegen aan de Steenweg op Kortenaken te Geetbets.

De nieuwe inrichting wordt gepland op een perceel dat volgens het gewestplan Tienen-Landen, vastgesteld bij koninklijk besluit van 24 maart

1978, bestemd is tot agrarisch gebied.

3.2. Bij besluit van 5 januari 2012 verleent de deputatie van de provincie Vlaams-Brabant de gevraagde vergunning voor een termijn van 20 jaar.

3.3. Tegen dit besluit stellen de verzoekende partijen bestuurlijk beroep in bij de Vlaamse minister van Leefmilieu.

3.4. In het kader van de beroepsprocedure worden een aantal adviezen verleend :

- a) op 14 maart 2012 brengt de Watering van Sint-Truiden een voorwaardelijk gunstig advies uit met betrekking tot de watertoets;
- b) de Vlaamse Milieumaatschappij adviseert op 4 april 2012 gunstig over de aanvraag;
- c) het advies van de afdeling Operationeel Waterbeheer van 5 april 2012 is eveneens gunstig;
- d) op 19 april 2012 brengt de afdeling Ruimtelijke Planning en Stedenbouwkundig Beleid een ongunstig advies uit;
- e) in een advies van 25 april 2012 stelt de afdeling Milieuvergunningen voor om het beroep deels gegrond te verklaren en de bijzondere voorwaarden van de bestreden beslissing aan te vullen;
- f) op 30 april 2012 adviseert het Agentschap Onroerend Erfgoed Vlaams-Brabant ongunstig;
- g) de Gewestelijke Milieuvergunningscommissie komt op 2 mei 2012 tot de conclusie dat de inrichting onverenigbaar is met de omgeving en de ruimtelijke ordening.

3.5. Op 2 april 2013 neemt de Vlaamse minister van Leefmilieu, Natuur en Cultuur het thans bestreden besluit waarbij het beroep deels gegrond wordt verklaard en de beroepen beslissing in dier voege wordt gewijzigd dat aan de vergunning een aantal bijzondere exploitatievoorwaarden worden toegevoegd.

IV. Onderzoek van de vordering

4. Overeenkomstig artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State kan slechts tot de schorsing van de tenuitvoerlegging worden besloten onder de dubbele voorwaarde dat ernstige middelen worden aangevoerd die de vernietiging van de aangevochten beslissing kunnen verantwoorden en dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de beslissing een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen.

5. Met betrekking tot de voorwaarde van het moeilijk te herstellen ernstig nadeel wordt in het verzoekschrift het volgende uiteengezet :

"Eerste verzoekende partij is eigenares en bewoonster van de woning gelegen aan de Steenweg op Kortenaken 78 te Geetbets. Uit de onderstaande luchtfoto blijkt dat deze woning grenst aan de bouwplaats. Het serrecomplex zal meer concreet worden gebouwd op een afstand van amper 6m van de woning van de eerste verzoekende partij.

(...)

Momenteel heeft de eerste verzoekende partij een open zicht op het achterliggende (hoger gelegen) landschap.

(...)

Dit waardevol en panoramisch uitzicht op het open landschap zal volledig verloren gaan wanneer er op dermate korte afstand een serrecomplex met dergelijke hoogte en omvang (oppervlakte van 3ha60a en gevelbreedtes van 195,5m en 296,5m) zal worden ingeplant. Terzijde kan erop worden gewezen dat er in een tweede fase een uitbreiding met 2,2ha wordt voorzien.

Wanneer dit serrecomplex zou worden opgericht, zal de eerste verzoekende partij niet langer uitkijken op het open akkerlandschap maar wel op de ontsierende serres.

(...)

Hoe dan ook is het een feit van algemene bekendheid dat het inplanten van een groot, industrieel ogend gebouw, in de onmiddellijke omgeving van de perceelsgrens aanleiding geeft tot een visuele hinder, die de esthetische beleving van de woonomgeving aantast.

De visuele hinder zal ontegensprekelijk ingrijpen op het algemene leefklimaat van de eerste verzoekende partij. Het serrecomplex en de iets verder gelegen loods zullen zich immers als een storend mikpunt opdringen aan het landschap en aldus aanleiding geven tot landschapsverontreiniging. Het zal het open, unieke landschapsuitzicht waarover de eerste verzoekende partij momenteel beschikt onherroepelijk doen tenietgaan. Het serrecomplex wordt trouwens ingeplant in de onmiddellijke omgeving van haar woning, zodat zij, zo het project wordt uitgevoerd, blijvend zal uitzien op een imposant en ontsierend

gebouw.

De Raad van State heeft reeds in een groot aantal gevallen een algemeen esthetisch en stedenbouwkundig nadeel, dat zijn oorsprong vindt in een ernstige schending van de kenmerken van de omgeving of een flagrante strijdigheid met de stedenbouwkundige aanleg van de plaats, als MTHEN aanvaard.

Het is natuurlijk juist dat dit nadeel zich zal voordoen bij de uitvoering van de stedenbouwkundige vergunning. Nochtans zou men daaruit ten onrechte besluiten dat het causaal verband tussen het ingeroepen nadeel en de beslissing afwezig is. Zoals eerder werd opgemerkt is de uitvoering van de stedenbouwkundige vergunning onlosmakelijk verbonden met en afhankelijk van de bestreden milieuvergunning. Overigens, nu in het kader van de milieuvergunning ook aspecten in verband met de verenigbaarheid van de inrichting met de goede plaatselijke aanleg kunnen worden ingeroepen en in dit verband ook landschapsaspecten in rekening kunnen worden gebracht, moet ook de aantasting van dit landschap als een nadeel kunnen worden ingeroepen in het kader van de milieuvergunning.

En er is meer.

Gelet op de extreem dichte ligging van de exploitatie ten opzicht van het eigendom van eerste verzoekende partij zal vanuit de te exploiteren serres een inkijk kunnen worden genomen in de tuin en de woning van de eerste verzoekende partij, zodat ook haar privacy zal worden aangetast.

Naast de manifeste visuele hinder en aantasting van de privacy zal de eerste verzoekende partij ook worden geconfronteerd met andere hinderaspecten, zoals geluidshinder van de transporten van en naar de inrichting. De eerste verzoekende partij zal dan ook op die manier worden geconfronteerd met diverse vormen van ernstige, onomkeerbare aantastingen van zijn leefklimaat.

Dit alles heeft voor gevolg dat de eerste verzoekende partij bij gebrek aan een schorsing van de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit zijn wooncomfort ook in de komende jaren onherstelbaar aangetast ziet en de hiermee gepaard gaande onaanvaardbare hinder lijdzaam zal moeten ondergaan.

Vruchteloos zou hiertegen worden aangevoerd dat de aangevoerde hinderproblemen hypothetisch zijn en al te routineus worden afgeleid uit de (geringe) afstand van de woning van de eerste verzoeker ten opzichte van de geplande inrichting. De door de eerste verzoekende partij beschreven hinderaspecten verbonden aan de exploitatie van een dergelijke inrichting van een algemene bekendheid zijn. Dit wordt overigens expliciet bijgetreden in de rechtspraak van de Raad van State.

Evenzeer nutteloos zou men voorhouden dat die hinder op een verschillende wijze kan beleefd worden en derhalve van subjectieve aard is. De Raad van State verwerpt dergelijk argument als niet relevant.

Ook vruchteloos zou worden aangevoerd dat de ingeroepen aspecten een gevolg zijn van de nog af te leveren milieuvergunning en het nadeel bijgevolg niet voortvloeit uit de bestreden beslissing. De uitbating van het landbouwbedrijf wordt immers niet enkel mogelijk gemaakt door de milieuvergunning, maar evenzeer door de bestreden beslissing die de bouwwerkzaamheden in functie van de inrichting toelaat.

Het spreekt voor zich dat de aantasting van het leefklimaat en woongenot

niet te herstellen is, eens het is opgetreden. Men de aantasting hooguit 'financieel compenseren', niet herstellen.

Om deze redenen dient te worden aangenomen dat aan de voorwaarden tot de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing in hoofde van de eerste verzoekende partij is voldaan.

(...)

Tweede verzoekende partij is als milieuvereniging actief in de onmiddellijke omgeving van de bouwplaats. Dit werd hoger, onder de uiteenzetting van het belang reeds verduidelijkt en blijkt ook uit artikel 4 van de statuten waar haar werkingsgebied wordt bepaald (...).

Voor zoveel als nodig verwijst de tweede verzoekende partij voor de uiteenzetting van haar MTHEN in eerste instantie naar artikel 9.3 en art. 9.4 van het Verdrag van Aarhus. De verdragsverplichting van artikel 9.3 houdt immers in dat elke partij waarborgt dat leden van het publiek (waaronder eveneens milieuverenigingen, zie art. 2.5 van het Verdrag) de toegang moeten hebben tot gerechtelijke herzieningsprocedures om het handelen van overheidsinstanties te betwisten. Deze procedures moeten overigens beantwoorden aan bepaalde vereisten. Zo vereist artikel 9.4 van het Verdrag dat deze procedures moeten voorzien in passende en doeltreffende middelen, met inbegrip van zonodig, een dwangmiddel tot rechtsherstel. Bovendien dienen deze procedures billijk, snel en niet onevenredig kostelijk te zijn. Het al te strikt invullen van de drempels van het moeilijk te herstellen en ernstig nadeel zou niet overeenstemmen met de hoger vermelde bepalingen van het Verdrag van Aarhus.

Hoe dan ook, wordt er aangenomen dat een milieuvereniging een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan ontlenen aan de weerslag van de bestreden beslissing op de landschaps- en natuurwaarden en bijgevolg op de statutaire doelstellingen die zij beoogt te verwezenlijken.

De Raad van State aanvaardde reeds eerder het nadeel dat een plaatselijke milieuvereniging zou lijden bij de uitbreiding van een bedrijf aan de rand van een waardevol bos. Evenzeer werd reeds overgegaan tot de schorsing van een bouwvergunning op grond van de verwachte aantasting van de wetenschappelijke en ornithologische waarde van een gebied (i.c. de vershraling van de oorspronkelijke vegetatie), die in hoofde van een milieuvereniging als een moeilijk te herstellen ernstig nadeel werd beschouwd.

In een zeer recent arrest van de Raad van State (in een procedure die overigens werd ingesteld door de huidige tweede verzoekende partij) werd ook aanvaard dat het MTHEN van een milieuvereniging kan bestaan uit de aantasting van de aanwezige landschapswaarde.

Welnu, de tweede verzoekende partij ontleent ook hier haar MTHEN aan de substantiële aantasting van de landschappelijk waarde van het gebied waarbinnen het te realiseren landbouwbedrijf is gelegen.

De waarde van dit gebied blijkt uit de opname ervan onder de natuurverbindingsgebieden in het ruimtelijk structuurplan van de provincie Vlaams-Brabant en de kwalificatie van dit gebied als open ruimte gebied in het structuurplan van de gemeente Geetbets. Dat er door voorliggende aanvraag een aantasting en verstoring mag worden verwacht blijkt duidelijk uit de feitenuiteenzetting, het advies van de GECORO, de weigeringsbeslissing van het college van burgemeester en schepenen en het advies van de provinciaal

stedenbouwkundig ambtenaar, en, naar aanleiding van de milieuvergunningsaanvraag, de adviezen van de GMVC, de administratie ruimtelijke ordening en onroerend erfgoed.

Kort samengevat, zal het open en panoramisch karakter van het gebied onherroepelijk verloren gaan wanneer een landbouwbedrijf met dergelijke afmetingen wordt ingeplant.

Naar aanleiding van de uiteenzetting van het belang werd reeds uitvoerig toegelicht dat de tweede verzoekende partij, conform haar statutaire doelstellingen, zich steeds heeft ingezet voor het behoud van de betrokken locatie en in het bijzonder de landschappelijke waarde hiervan.

In de statutaire doelstellingen wordt meer concreet het volgende bepaald (...):

'De duurzame instandhouding, het herstel en de ontwikkeling van de natuur, het behoud van de in het wild voorkomende fauna en flora, het natuurbeheer, natuurbeleving, natuurstudie, beleidsbeïnvloeding, vorming en educatie rond natuur en de ruimtelijke en milieucondities die noodzakelijk zijn voor deze instandhouding, herstel en ontwikkeling van de natuur. Daarnaast wil de vereniging ook optreden voor een betere landschapsbescherming en het ecologisch en ruimtelijk inpassen van het menselijk handelen. De vereniging kadert haar werkingsdomeinen in een streven naar duurzame ontwikkeling.'

Bovendien heeft de tweede verzoekende partij naar aanleiding van de geplande aanleg van landbouwbedrijf zeer specifieke acties ontplooid met betrekking tot het getroffen landschap (o.a. door het indienen van bezwaarschrift) precies omdat de impact van het geplande landbouwbedrijf op het landschap in de onmiddellijke en ruimere omgeving ervan zo ingrijpend en onmiddellijk raakt aan haar statutaire doelrealisatie.

Deze aantasting heeft een impact op de goede werking van de tweede verzoekende partij nu zij in deze regio een aantal activiteiten organiseert (...). Dit betekent ook dat het resultaat van alle door haar geleverde inspanningen op het vlak van natuurbehoud, -beheer en -ontwikkeling, ernstig worden bedreigd. Het hoeft geen uitvoerig betoog dat het teloorgaan van deze inspanningen een moreel nadeel uitmaakt in hoofde van de tweede verzoekende partij.

De aantasting van dit gebied heeft dan ook onmiddellijke gevolgen voor de statutaire doelstelling die de tweede verzoekende partij wil realiseren.

Wanneer het serrecomplex toch zou worden opgericht en geëxploiteerd, zal de landschappelijke waarde van het landschap in elk geval verloren gaan. Bovendien zal de natuurverbindingsfunctie van het gebied onherroepelijk worden aangetast. Het tenietgaan van deze functie als natuurverbinding kan niet worden hersteld bij een gebeurlijke vernietiging, en is zonder meer als ernstig te beschouwen, temeer nu de bescherming van het leefmilieu, waaronder de ruimtelijke ordening, raakt aan artikel 23, 4° van de Grondwet, zodat de schorsing van de bestreden vergunningsbeslissing noodzakelijk is.

Deze vaststelling volstaat om in hoofde van de tweede verzoekende partij te besluiten tot een MTHEN".

Beoordeling

6. Luidens artikel 8, eerste lid, 3°, van het koninklijk besluit van 5 december 1991 tot bepaling van de rechtspleging in kort geding voor de Raad van State moet het enig verzoekschrift houdende een vordering tot schorsing een uiteenzetting bevatten van de feiten die kunnen aantonen dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de aangevochten akte de verzoekende partij een moeilijk te herstellen ernstig nadeel kan berokkenen. De verzoekende partij mag zich niet beperken tot vaagheden en algemeenheden, maar moet integendeel zeer concrete gegevens overleggen waaruit blijkt dat zij persoonlijk een moeilijk te herstellen ernstig nadeel ondergaat of kan ondergaan, zodat de Raad van State met voldoende precisie kan nagaan of er al dan niet een dergelijk nadeel voorhanden is en het voor de tegenpartij mogelijk is om zich met kennis van zaken tegen de door de verzoekende partij aangehaalde feiten en argumenten te verdedigen. Dit houdt in dat de verzoekende partij concrete en precieze aanduidingen moet verschaffen omtrent de aard en de omvang van het nadeel dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de aangevochten beslissing veroorzaakt.

7. Eerste verzoekster stoelt haar uiteenzetting voornamelijk op de visuele hinder die zij zal ondervinden door de inplanting van het serrecomplex in de onmiddellijke nabijheid van haar woon- en verblijfplaats. Die hinder vloeit niet voort uit de bestreden milieuvergunning, maar wel - zo niet uitsluitend dan toch hoofdzakelijk - uit de tenuitvoerlegging van de op 28 juni 2012 verleende stedenbouwkundige vergunning. Ook de hiermee gepaard gaande aantasting van de open ruimte is niet het gevolg van het verlenen van de milieuvergunning maar wel van de constructies die voorwerp zijn van de stedenbouwkundige vergunning. Met het ter terechtzitting verwoorde standpunt dat zij na de afwijzing door de Raad voor Vergunningsbetwistingen van haar schorsingsverzoek tegen de voornoemde stedenbouwkundige vergunning in een "schizofrene toestand" terecht is gekomen, wordt geen moeilijk te herstellen ernstig nadeel voor de Raad van State aangetoond.

Eerste verzoekster ontkent niet, zoals uitdrukkelijk wordt aangegeven in het thans bestreden besluit, dat meervermelde stedenbouwkundige vergunning van 28 juni 2012 als bijzondere voorwaarde oplegt dat het door de exploitant bijgebrachte landschapsplan, dat onder meer voorziet in de aanleg van een heg aan de zijde van de serre die grenst aan haar perceel, wordt nageleefd en dat de beplantingen worden aangebracht binnen het eerste plantseizoen na beëindiging van de werken. Wanneer eerste verzoekster deze voorwaarde onvoldoende acht voor de bescherming van haar privacy, geldt eens te meer dat het daardoor ontstane nadeel exclusief valt toe te schrijven aan de verleende stedenbouwkundige vergunning.

De aangevoerde hinder door de transporten van en naar de inrichting, mist op zich voldoende ernst om de schorsing van de tenuitvoerlegging van de milieuvergunning te verantwoorden. De frequentie van de bedrijfsgerelateerde transportbewegingen blijkt immers zeer beperkt : drie transporten per week voor de aanlevering van hulpstoffen, zeven transporten per week voor de afvoer van tomaten, enkele bijkomende transporten per jaar voor de aanvoer van nieuwe tomatenplanten en een verwaarloosbaar aantal verplaatsingen in het kader van het woon-werkverkeer. Een dermate beperkt aantal transporten - gemiddeld twee per werkdag - kan bezwaarlijk worden aangemerkt als een moeilijk te herstellen ernstig nadeel. De hieruit afgeleide geluidshinder wordt niet geconcretiseerd en kan bijgevolg evenmin worden aangenomen.

8. In zoverre de tweede verzoekende partij luidens haar statutaire doelstelling streeft naar een "betere landschapsbescherming en het ecologisch en ruimtelijk inpassen van het menselijk handelen", valt uit geen enkel gegeven van de zaak af leiden dat de onmiddellijke tenuitvoerlegging van de bestreden milieuvergunning dat streven voortaan in de weg zou staan en nog minder dat zulks zich in die mate zou verwezenlijken dat de tweede verzoekende partij op korte termijn haar bestaansreden dreigt te verliezen. Ook hieromtrent geldt immers de vaststelling dat de verleende stedenbouwkundige vergunning rechtstreeks en op determinerende wijze aan de oorsprong ligt van het beweerde nadeel.

Waar de tweede verzoekende partij wijst op een moreel nadeel, volstaat de vaststelling dat niet aannemelijk wordt gemaakt dat dergelijk nadeel met een gebeurlijk later tussen te komen vernietigingsarrest niet volledig kan worden hersteld.

9. Hieruit volgt dat niet voldaan is aan één van de bij artikel 17, § 2, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State opgelegde voorwaarden om de schorsing van de tenuitvoerlegging van de bestreden beslissing te kunnen bevelen.

Die vaststelling volstaat om de vordering af te wijzen.

BESLISSING

De Raad van State verwerpt de vordering.

Dit arrest is uitgesproken te Brussel, in openbare terechtzitting van zeven november tweeduizend dertien, door de Raad van State, VIIe kamer, samengesteld uit:

Peter Sourbron,	staatsraad, waarnemend voorzitter,
bijgestaan door	
Elisabeth Impens,	griffier.

De griffier

De voorzitter

Elisabeth Impens

Peter Sourbron